

Reisverslag november 2016 – maart 2017

Voordat ik met mijn gebruikelijke verslag begin schets ik eerst een aantal opmerkelijke zaken.

10 JAAR APEKSHA

Vorig jaar - 10 oktober 2016 - was het tien jaar geleden dat de documenten voor APEKSHA – SL werden ondertekend. In de zomer van 2007 werd de eerste lichting van vijf kinderen geselecteerd en in de twee jaren daarna elk nog eens vijf. Dat bracht het totaal aantal pupillen op vijftien. Sinds die tijd is er uiteraard veel gebeurd.

Het is bijzonder dat het lokale bestuur - uit de vele kandidaten die voorgedragen werden door de schoolbesturen – een goede keuze maakte. Want uiteindelijk is slechts één van de pupillen (Eranga) afgevallen door gebrek aan competenties en vaardigheden, maar ook door gebrek aan motivatie. Een andere pupil (Akila) viel af wegens een verhuizing ver buiten Galle en één pupil¹ (Disna) wordt nog gedeeltelijk ondersteund. De overgebleven groep van twaalf pupillen is over het algemeen zeer enthousiast en gemotiveerd gebleken.

De begeleiding van de kinderen door het lokale bestuur liet gedurende de eerste jaren veel te wensen over. Daarom is in gezamenlijk overleg besloten dat deze taak volledig door mij zou worden overgenomen.

De periode die daarop volgde verliep in het begin niet eenvoudig. Plotseling was daar een lange, oude, grijze, blanke man die moest proberen het vertrouwen te winnen van een grote groep jonge, verlegen kinderen, die geen van allen Engels spraken.

---

¹ Als gevolg van een vroeg huwelijk en de bevalling van haar – nu 3 jarige – dochter. Disna is ondanks – of misschien dankzij – haar zeer moeilijke leefomstandigheden nog steeds gemotiveerd om daaraan iets te verbeteren. Voldoende reden voor het bestuur om deze onregelmatige ondersteuning voort te zetten.

Gelukkig waren er op alle scholen zeer vriendelijke, Engelssprekende leraren bereid om als tolk en als schoolbegeleider op te treden. Daar heb ik in die tijd veel aan te danken gehad en het heeft er zeer aan bijgedragen dat er geleidelijk aan een duurzame, vertrouwde relatie kon ontstaan. Maar ook mijn regelmatige huisbezoeken - en daardoor de kennismaking met de ouders en/of verzorgers - hebben daar zeker aan bijgedragen.

Advanced Level examen

Iedereen - behalve Hajara die het in augustus dit jaar doet - heeft zich voorbereid op het A/L examen. Op Imasha na heeft iedereen dat examen ook gedaan, maar niet iedereen behaalde het diploma. Desondanks is alleen al het deelnemen aan het examen een prestatie op zich, want dat is voor slechts 1/3de van de jeugd in Sri Lanka weggelegd. Dus meedoen aan het A/L examen is iets om trots op jezelf te zijn. Hopelijk wordt daar ook vertrouwen voor de toekomst uit gehaald.

Persoonlijke ontwikkeling

Tijdens de vervolgoopleidingen zal iedereen te maken krijgen met een meer gedifferentieerde groep studenten dan tijdens de middelbare schoolopleiding. Tot nu toe was het onderwijs dat de pupillen volgden zeer gesegregeerd. De leerlingen die op de scholen zaten waren uitsluitend afkomstig uit de allerarmste bevolkingslagen. Nu gaat dat totaal anders worden, zeker voor de meer geavanceerde beroepsopleidingen die gevolgd zullen worden. Het is zaak dat de pupillen zich daarvan bewust zijn en zich er - voor zover mogelijk - op voorbereiden.

Verder ben ik zeer geïnteresseerd in hun ideeën over de toekomst. Hoeveel durf is er om bijvoorbeeld naar Colombo en/of eventueel naar het buitenland te gaan? In hoeverre blijven de vrouwelijke pupillen werken, ook wanneer zij getrouwd zijn en eventueel kinderen hebben? Spannende vragen!

APEKSHA dag

Zoals te verwachten viel, vormden de kinderen in die allereerste fase een volstrekt onsamenhangende groep. Ze kwamen immers van vijf afzonderlijke scholen en zelfs kinderen van dezelfde school kenden elkaar nauwelijks. Vanaf dit allereerste begin heb

ik geprobeerd hier een coherentere groep van te maken door gezamenlijke ontmoetingen (discussion meetings) te regelen en de APEKSHA dagen te organiseren. Naar die APEKSHA dagen werd belangstellend uitgekeken en uiteindelijk heeft dit geleid tot een door de groep zelf georganiseerde trip naar het Kaliniya regenwoud. Een zeer geslaagde tocht, in alle opzichten. Dit jaar vond de – heel bescheiden – de APEKSHA dag plaats bij mijn hotel, georganiseerd door Irushan en Shermain. Ook deze dag was zeer geanimeerd en geslaagd. Er was gekozen voor een bescheiden gebeurtenis (zwemmen of drijven in zee, balspel op het strand en lunch), want de groep wil volgend jaar een tweedaagse trip maken naar Nuwara Eliya en Horton Plains. Ze zijn nu al bezig is om die te organiseren en er moet gespaard worden.

Ik kan met een gerust hart stellen dat de groepsvorming gelukt is en dat de onderlinge verstandhouding bijzonder geanimeerd is. Uiteraard ontstaan er groepjes, maar de band is zonder meer goed te noemen.

10 jaar APEKSHA en hoe nu verder

De stand van zaken is op dit moment dat acht pupillen het erg goed doen. Dat zijn Chamika, Dilki, Hajara, Imasha, Insaf, Iresha, Irushan en Rihama. Minder goed gaat het met Hasna, Shermain, Tharindu en Upeksha. Vooral de situatie van Shermain en Tharindu heeft zich - volkomen onverwacht en niet bepaald goed - gewijzigd. Het betekent wel dat ik de komende periode(s) mijn aandacht vooral nog aan deze laatste vier zal moeten geven, de andere acht hoef ik enkel nog maar te volgen. Wel met veel interesse natuurlijk.

Ik ben voorzichtig begonnen om met de groep over de toekomst van APEKSHA na te denken. Is (een deel van) van hen bereid – en in staat – om het idee van APEKSHA uit te gaan dragen? Interesse is er zeer zeker, onder andere Chamika en Insaf hebben er onderling al over gesproken, maar de vorm waarin is nog niet erg duidelijk. Bevoordeling van familie of vrienden bijvoorbeeld moet immers vermeden worden. De toekomstplannen blijven voor mij en het bestuur een punt van aandacht voor de komende tijd.

De ontwikkelingen in de maanden november 2016 tot maart 2017

Chamika

Een duidelijke winnaar en iemand die het zeker gaat lukken. Hij was officieel toegelaten tot de *Ruhuna* universiteit in Matara per begin januari 2017 en stond ingeschreven aan de faculteit *Management* om Accountancy te gaan studeren. Tot zijn verbazing kreeg hij half december 2016 de uitnodiging om zich in te schrijven aan de *Sri Jayawardanapura Universiteit* in Colombo, waar een nieuwe afdeling *Business Management Systems* zou starten.

Chamika kreeg vijf dagen om te beslissen en accepteerde de uitnodiging. Het eerste jaar van de *Chartered Accountancy Opleiding* heeft hij met goed resultaat afgerond. De prioriteit komt nu echter te liggen bij zijn universitaire opleiding - de *Chartered Accountancy Opleiding* volgen is afhankelijk van zijn nog beschikbare tijd. Chamika leert over zijn verlegenheid heen te stappen en is zich bewust van zijn sociale positie, maar is niet bang voor de confrontatie met jongeren uit andere sociale milieus. Ondertussen heeft hij zijn ontgroening achter de rug en verblijft nu – tot zijn volle tevredenheid - met nog vier jongens in één kamer op de campus van de universiteit. Het is hard werken geblazen voor hem.

Dilki

Dilki doet het goed. Zij is na haar A/L examen meteen gaan werken op de kwaliteitsafdeling van een kledingfabriek in Kogalle (een freetrade zone buiten Galle). Vaak zeven lange dagen in de week en dat levert haar Rs 20.000 per maand op. Zij is niet geslaagd voor haar A/L examen, maar wil het in ieder geval in 2017 graag opnieuw proberen. Economie is haar achilleshiel. Ook Dilki is niet meer terughoudend of bang. Zij praat helder, is zich bewust van haar positie en heeft daar veel zelfvertrouwen uitgehaald. Zij heeft nog geen vastomlijnd beeld van haar toekomst maar kijkt er vol vertrouwen naar uit. *Human Resource Management* lijkt haar wel wat en ik heb haar voorgesteld alvast via een MOOC (*Massive Open Online Course*) een HR cursus te gaan volgen. Ook zij beseft dat haar kennissen- en vriendenkring zich dan voor een groot deel in andere sociale milieus zal ontwikkelen.

Hajara

De moeder van Hajara is halverwege 2016 overleden, haar vader was al eerder bij een treinongeluk omgekomen. Zij en haar jongere zus worden nu opgevoed door een zus van haar moeder en haar man. Hajara slaat zich heel dapper door al deze ingrijpende gebeurtenissen heen, maar het heeft haar wel doen beseffen dat zij niet naar de universiteit zal gaan. Ze voelt haar verantwoordelijkheid voor haar jongere zus en wil daarom in Galle blijven wonen. Na haar A/L examen in 2017 – waar zij ongetwijfeld voor zal slagen - zal ze beginnen aan de *Chartered Accountancy* opleiding - met Chamika als voorbeeld. Ik denk dat het haar gaat lukken ook.

Ondanks het feit dat zij de jongste is van de APEKSHA-groep, heeft zij een duidelijke positie. Zij praat met over alles en met iedereen – ook met de jongens - en geeft duidelijk haar mening. Bijzonder voor een (moslim)meisje in dit land. Het mag duidelijk zijn dat Hajara haar toekomst vol vertrouwen tegemoet ziet en zij beseft ook dat zij een belangrijke rol zal gaan spelen in haar familie.

Hasna

Hier een totaal ander beeld. Begin dit jaar dacht ik het toch mooi voor elkaar te hebben gekregen: Hasna zou voor een jaar een voltijdse cursus Engels aan het *College of Technology* in Galle gaan volgen. Mis dus! Halverwege 2016 kreeg ik te horen dat Hasna gestopt was en weer thuis zat. Een van mijn eerste bezoeken was dan ook aan haar, om hier meer over te horen. Maar Hasna bleek niet in staat te zijn – uit verlegenheid, schaamte, ik weet het niet – om antwoord te geven op welke vraag dan ook. Ze is erg verlegen - dat was geen verrassing - maar tot nu toe is het me altijd gelukt om een redelijk gesprek met haar te hebben. Ik heb de situatie aan Hajara uitgelegd en afgesproken om de volgende dag samen naar Hasna te gaan. Ik was een beetje bang dat ze uitgetrouwelijk zou worden en dat dat de reden was waarom zij gestopt was met haar cursus Engels en daarom niet met mij durfde te praten. Die angst bleek ongegrond. Waarom ze nu gestopt is, is nog steeds onduidelijk. Wel is duidelijk geworden dat zij zich ontzettend verveelt en dat ook haar familie – zij woont bij het gezin van haar broer – er op aandringt dat zij wat gaat doen. Ik heb Hasna heel duidelijk proberen te maken dat haar enige uitweg – niet alleen uit de verveling, maar ook uit de armoede die ze al haar hele leven ondervindt – een vervolgstudie is.

Ze is nu opnieuw begonnen aan een cursus Engels. En verrassend genoeg berichtte ze me kortgeleden. Wat ik er van vond als ze aan de *Open Universiteit* (die bestaat ook in Sri Lanka) een studie Bachelor of Arts in Social Sciences zou beginnen. Ik wist niet wat ik hoorde, maar heb daar uiteraard erg positief op gereageerd. Afwachten verder.

Imasha

“Wat ben ik blij!” Dat was het eerste wat zij tegen mij zei aan de telefoon en weer zei toen ik haar thuis opzocht. Imasha is half 2016 begonnen met een interne bedrijfsopleiding van het *Light House Hotel* in Galle, een groot vijfsterren hotel. Die heeft zij succesvol afgerond en ze is nu aangenomen aan het front-office. Zij heeft een sterke ambitie om hierin verder te komen (een manager te worden) en had zich al ingeschreven voor een vervolgcursus aan een hotelschool (SLITHM) in Kogalle. Op advies van haar cursusleidster van het *Light House Hotel* heeft zij daarvan afgezien (ze kan immers een hoop praktische kennis al opdoen in het hotel). Wel wilde men dat ze meer aandacht zou geven aan haar Engels en het bedienen van de computer. Ook Imasha heb ik aangeraden via een MOOC een cursus Engels te gaan volgen. Door haar wisselende diensten is het volgen van een reguliere cursus praktisch bijna onmogelijk.

Insaf

Nog zo'n winnaar (zoals Chamika), maar veel uitgesprokener! Dat heeft natuurlijk alles te maken met de verschillende persoonlijkheden van hen allebei. Insaf heeft zich al vroeg op een heel duidelijke manier ontwikkeld. Dat begon al met de mogelijkheid voor hem om na zijn O/L examen naar het *Richmond College* te gaan. Daar werd hij meteen in het diepe gegooid: een totaal ander milieu en de voertaal Engels. Hij wist zich daar echter prima te handhaven, maakte vrienden en groeide als persoon. Hij is bijzonder ingenomen met de beroepskeuze die hij maakte, namelijk netwerk engineer. Zijn opleiding bij *CISCO* loopt wel enige vertraging op – ongeveer 6 maanden – maar daar is alle begrip voor nu we weten dat hij vaak hele lange dagen moet maken. Tijdens zijn bedrijfsstage van 850 uur reist hij vier tot vijf dagen per week van Galle naar Colombo en terug. Totale reistijd minimaal zeven uur, maar vaak langer en daarbij komt dan nog de normale werktijd van acht uur. Hij doet dit met een vriendengroep die voor een groot deel nog van het *Richmond College* stamt en op die manier hebben zij veel steun aan elkaar. Insaf zal de eerste van de APEKSHA groep zijn die zijn beroepsopleiding midden

2017 afrondt en dan een zeer redelijke kans heeft op een goedbetaalde baan. Vooral nog in Sri Lanka, maar na de nodige werkervaring zeer waarschijnlijk ook in het buitenland.

Iresha

Wat een dappere meid! Iresha durft mij nog steeds niet te vertellen waarom zij 1½ geleden is gaan werken, behalve dan dat zij voor zichzelf moest zorgen. Ik weet dat haar familiesituatie bijzonder is. Gescheiden ouders, maar desondanks – of misschien daardoor – ontwikkelt ze zich goed. Zij is van zichzelf overtuigd, heeft vertrouwen en denkt de problemen van de toekomst goed aan te kunnen. Ondanks het feit dat het heel erg hard werken is (en niet altijd even leuk) en ondanks alle tegenslagen, kent zij samen met vriendinnen toch ook hele plezierige momenten; via de telefoon, bezoeken bij haar thuis en ontmoetingen in het park. Ik heb haar uitgelegd dat APEKSHA zeer welwillend tegenover haar staat en dat we haar graag willen ondersteunen wanneer zij haar studie weer wil oppakken. Maar zij moet dan wel aangeven op welke manier. Die keuze heeft zij ondertussen gemaakt. Ze volgt nu aan het *College of Technology* - in het weekend - een voorbereidende ICT cursus. Begin volgend jaar zegt zij haar baan op om een twee jaar durende diplomacursus ICT aan het *CoT* te gaan volgen.

Irushan

Ook Irushan ontwikkelt zich erg goed. Onmiddellijk na zijn A/L examen is hij begonnen aan een cursus Programmeren C en een cursus Grafische Vormgeving. Dit laatste vooral om de mogelijkheid te hebben om bij te verdienen tijdens zijn verdere studie. Midden december 2016 werd hij uitgenodigd voor een interview bij het *German Technical Institute* in Moratuwa (een zeer goed aangeschreven technisch instituut) en kort daarop kreeg hij het bericht dat hij is toegelaten voor een weekendcursus gedurende een half jaar. Enigszins teleurstellend was de uitslag van zijn A/L examen - weliswaar geslaagd, maar de resultaten waren middelmatig. Hij heeft daarom besloten zijn A/L examen opnieuw te doen in augustus 2017. Ook Irushan ontwikkelt zich de laatste tijd als een socialere jongere.

Rihama

Rihama heeft zich meteen na haar A/L examen dit jaar ingeschreven bij de *Association of Accountant Technicians* (AAT). Deze instelling verzorgt een in fasen opgedeelde

opleiding van drie keer vijf maanden. Rihama doet de eerste twee fasen parallel en dat betekent voor haar volle studiedagen, zeven dagen per week. Eind december kreeg ze te horen dat zij geslaagd was voor haar A/L examen, maar haar resultaten waren toch minder dan waar zij op had gerekend. Op dit moment is het nog onduidelijk of zij daarmee naar de universiteit kan gaan. Een verdere tegenslag was dat zij niet voor alle onderdelen van de 2de fase van haar AAT examen slaagde. Die moet zij nu opnieuw doen voordat zij door kan gaan met de 3de fase. Niettemin, ook Rihama ontwikkelt zich op een bijzonder goede manier. Ze blijft bescheiden en een beetje op de achtergrond, maar zij is volstrekt doordrongen van de maatschappelijke veranderingen die er ook voor haar staan aan te komen. Dat ook zij zal moeten veranderen, schrikt haar niet af. Ze heeft een positief beeld van haar toekomst: als het even mogelijk is een baan bij een van de grotere accountancybureaus. En blijven werken, ook als ze getrouwd zou zijn en kinderen zou hebben.

Shermain

Shermain twijfelde lang over wat zij wilde gaan doen na haar A/L examen in 2015. Ze hoopte begin 2016 een hotelmanagementopleiding in Colombo te kunnen volgen, maar het slechte resultaat van haar examen betekende een streep door de rekening. Het alternatief werd uiteindelijk het *NIBM (National Institute for Business Management)* in Galle, samen met Tharindu. Ik had gehoopt dat zij afgelopen september al had kunnen beginnen. Daar is het door de gebeurtenissen omtrent Tharindu niet van gekomen, met als gevolg dat zij nu nog steeds thuis zit. Shermain is de oudste van de APEKSHA-groep, heeft in de privésfeer altijd al veel verantwoordelijkheid moeten nemen (haar moeder is bedlegerig en weinig mobiel) en is in die zin erg zelfstandig. Maar zij heeft het er nog erg moeilijk mee om een goede keuze voor wat betreft een vervolgopleiding te maken.

Tharindu

Tharindu was van plan zijn A/L examen in 2017 opnieuw te doen met een volledig ander vakkenpakket: drama en muziek. Afgelopen zomer kreeg ik echter bericht dat dat niet ging lukken omdat zijn keel de vele oefeningen niet aankan. Zijn vraag was of hij samen met Shermain de *NIBM* studie kon doen. Op zich bood dit duidelijke voordelen. Tharindu maakt makkelijk contact met andere mensen en sleept Shermain daarin wel mee. Omgekeerd verwachtte ik dat Shermain Tharindu beter bij de les zou weten te houden.

Het liep echter allemaal totaal anders. Eind augustus waren de benodigde fondsen aan Shermain en Tharindu overgemaakt zodat zij zich in september konden inschrijven. Tharindu's vader kreeg echter hartproblemen en moest in Colombo een aantal keren worden geopereerd. Met als gevolg geen inschrijving in september en uiteindelijk ook niet in januari. En Tharindu die praktisch onvindbaar en onbereikbaar was. Uiteindelijk (en dat was pas in februari) bleek dat hij zijn cursusgeld gebruikt had voor één van de operaties van zijn vader. En daarmee werd meteen duidelijk waarom hij zich niet inschreef voor de *NIBM* studie. Zowel Shermain als Tharindu zijn nu dus niet bezig met een vervolgstudie en het cursusgeld van Tharindu is voor totaal iets anders gebruikt. Bovendien is mijn relatie met Tharindu op dit moment niet al te best.

Upeksha

Upeksha, wat een verrassing! Vroeger was de communicatie met haar altijd wat moeizaam. Ze bleek niet onwillig, maar verlegen en erg bang om fouten te maken in haar Engels. Nu is er een andere Upeksha, waardoor het mogelijk was een ontspannen gesprek te hebben. Hoewel nog onzeker over zichzelf, begrijpt ook zij dat zij duidelijk mogelijkheden heeft voor een betere toekomst. Ze heeft haar A/L examen niet gehaald, maar het feit alleen al dat zij haar A/L examen heeft gedaan geeft veel voldoening. Ik heb haar gezegd dat zij alle reden heeft om trots op zichzelf te zijn. Dat laatste zal nog tijd nodig hebben om zich vast te zetten in haar hoofd, maar ik weet zeker dat ook dat komt. Upeksha doet op dit moment een tweetal cursussen (bij een Montessorischool en een computercursus). Ze meldde verscheidene keren dat zij erg gelukkig is. Fysiek leek alles weer goed te gaan met haar, maar in februari moest zij toch weer geruime tijd terug naar het ziekenhuis in Colombo voor behandeling van haar ogen.

Disna

Disna blijft een verhaal apart. Ik heb haar een keer met Shermain bezocht en toen vertelde zij dat zij in een bloemenwinkel werkte. Of de financiële bijdrage van APEKSHA in 2016 daarin een directe rol heeft gespeeld is niet erg waarschijnlijk, maar hopelijk heeft het nog wel enige invloed gehad op haar maatschappelijke vorming. Het blijft bewonderingswaardig hoe ze zich weet te handhaven in het milieu waarin zij verkeert (zowel haar vader als haar man zitten in de gevangenis).